

Geschiedenis Jonkersvaart

In 1930 is besloten de streek Zevenhuizen onder de gemeente Marum voortaan Jonkersvaart te noemen. De naam Jonkersvaart is al veel ouder en heeft betrekking op de vaart die in het begin van de negentiende eeuw werd gegraven.

De naam komt voor het eerst voor in een advertentie in de Provinciale Groninger Courant waarin melding wordt gemaakt van een veiling in de “Gouden Roemer” aan de Grootte Markt in Groningen van venen van de heren van Nienoord. Naar welke Heer van Nienoord Jonkersvaart is vernoemd is niet bekend. Het zou Haro Casper, baron Von Inn und Kniphausen (1772-1842) kunnen zijn, maar ook Jan Carel Ferdinand von Inn und Kniphausen, heer van Ulrum en Hornhuizen. Van de laatste is bekend dat hij in 1815 eigenaar was van het land waar de vaart werd gegraven.

Rond 1850 is het graven van de vaarten vanuit De Wilp en Zevenhuizen zover gevorderd, dat er nog slechts een dam tussen beide vaarten over is. De oostelijke en westelijke wijk zijn toen verbonden. Vanwege het peilverschil kan deze dam, gelegen even ten westen van de Pierswijk, niet zonder meer worden weggehaald.

Na de bouw van een houten sluis in 1871 komt de verbinding tussen de Groningse en Friese venen tot stand. De houten sluis is in 1900, op dezelfde plaats, vervangen door de van baksteen gemetselde sluis.

De streek krijgt in 1833 landelijke bekendheid door de Grote Veenbrand die er heeft gewoed. De brand is het hevigst in het gebied dat thans Jonkersvaart wordt genoemd. Er zijn vier doden te betreuren en alle huizen langs de vaart worden verwoest. Een kadastrakaart uit die periode laat zien dat er, behoudens enkele veenhutten, nog geen bebouwing is aan de noordzijde van de vaart. Aan de zuidzijde staan wel al enkele woningen.

Ten westen van de sluis is in 1872 nog maar sporadisch bebouwing maar dat verandert in de jaren die volgen en in 1896 wordt er voor het eerst een school gebouwd.

Na de verving zijn de gronden in cultuur gebracht en kwam er veenkoloniale landbouw. Zowel ten zuiden als ten noorden van de vaart werden boerderijen gebouwd. Er ontstond een bloeiende scheepvaart. Schepen zorgden voor de aanvoer van o.a. mest en voor de afvoer eerst turf en later van aardappelen en bieten. In latere jaren diende de Jonkersvaart ook als belangrijke (en enige) vaarverbinding met de haven van Marum. Via de Pierswijk werd de melk vervoerd naar de zuivelfabriek en later bouwmaterialen naar de timmerfabriek van Gjaltema.

Schippers bleken dorstige lieden, want langs de vaart stonden destijds drie kroegen. Problemen voor de scheepvaart ontstonden door de lage waterstanden.

In droge zomers stond het kanaal op sommige plekken zelfs droog. In 1927 werd het kanaal daarom nog eens, in het kader van de werkverschaffing, door ruim 200 werklozen met de schep uitgediept.

Door de opkomst van het wegverkeer verdwijnt het belang van goede waterwegen en in 1955 neemt de gemeente Marum het besluit om de Jonkersvaart ontoegankelijk te maken voor de scheepvaart door het vervangen van een aantal bruggen door dammen met duikers.

Tot het begin van de vorige eeuw waren langs de Jonkersvaart slechts zandpaden. In 1915 komt de eerste verharde weg. De laatste reconstructie dateert uit 1982.

